

– стимулювання діяльності працівників акціонерного товариства з метою орієнтації їх на досягнення цілей.

Висновки

У дослідженні зазначається, що процес управління інноваційною діяльністю акціонерного товариства складається з таких функцій як прогнозування, планування, організація, мотивація, контроль та координація, які взаємопов'язані між собою і вимагають підготовки необхідної інформації для прийняття конкретного рішення. З метою удосконалення управління інноваційною діяльністю акціонерних товариств необхідно застосовувати інструменти контролінгу, де можна виокремити бюджетування та управління за центрами відповідальності. Запропонована система управління повинна охоплюватись зворотнім зв'язком.

Вивчення наукових джерел та практики функціонування контролінгу дало можливість дати визначення контролінгу щодо інноваційної діяльності.

Контролінг як концепція управління інноваційною діяльністю акціонерних товариств повинен забезпечити: складання фінансових бюджетів, планів-балансів, участь у розробці довгострокових планів інноваційної діяльності; здійснення поточного контролю виконання планових показників; участь в формуванні джерел фінансування інноваційної діяльності, розробці стратегій фінансування і заходів щодо фінансування з урахуванням планових показників; аналіз відхилень та складання фінансових звітів щодо цих відхилень; розробку при необхідності управлінських заходів щодо зменшення відхилень фактичних показників від планових.

Подальші дослідження доцільно зосередити на проблемі економічної безпеки інноваційної діяльності акціонерних товариств, де виокремити вплив основних загроз на економічну безпеку та шляхи вдосконалення системи економічної безпеки.

Список використаних джерел

1. Сигайов А.А. Сутність інноваційного підприємництва в сучасних ринкових умовах / А.А. Сигайов, С.О. Пузирьов // Формування

ринкових відносин в Україні: Зб. наук. праць. – К.: НДЕІ, 2016. – Вип. 1(176). – С. 10–102.

2. Рассафонова А.В. Шляхи забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств / А.В. Рассафонова // Економічний вісник університету: Зб. наук. праць учених та аспірантів. – ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Григорія Сковороди», 2015. – Вип. 27/2. – С. 46–51.

3. Контроллинг в бизнесе. Методологические и практические основы построения контроллинга в организациях [монография] / А.М. Карминский, Н.И. Оленев, А.Г. Примак, С.Г. Фалько. – 2-е изд. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 256 с.

4. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 №40-IV. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: zakon5.rada.gov.ua / laws / show / 40-15.

5. Інноваційні механізми стратегії фінансового управління [монографія] / редкол.: Т.І. Єфименко (голова) та ін. – К.: ДННУ «Академія фінансового управління», 2012. – 1302 с.

6. Дайле А. Практика контроллинга [монографія] / А. Дайле: Пер. с нем. / Под ред. и с предисл. М.Л. Лукашевича и Е.Н. Тихоненковой. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 336 с. – Пер. изд.: Deyhle A. Controller – Praxis. – Management Service.

7. Шляхи активізації інноваційної діяльності підприємств: Монографія / [О.І. Волков, М.П. Денисенко, А.П. Гречан та ін.]; Під ред. проф. О.І. Волкова, проф. М.П. Денисенка. – К.: КНУТД.2005. – 775 с.

8. Контроллинг как инструмент управления предприятием [монография] / Е.А. Ананькина, С.В. Данилочкин, Н.Г. Данилочкина и др.; Под ред. Н.Г. Данилочкиной. – М.: Аудит, 1999. – 297 с.

9. Сухарева Л.А., Петренко С.Н. Контроллинг – основа управления бизнесом. [монография] – К.: Эльга, Ника-Центр. 2002. – 208 с.

10. Фольмут Х.И. Инструменты контроллинга от А до Я: Пер. с нем. [монография] / Под ред. и с предисл. М.Л. Лукашевича и Е.Н. Тихоненковой. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 288 с.

11. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 №514-VI. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: // www.liga.kiev.ua.

УДК 330.322

Н.Г. СЛОБОДЯН,
к.е.н., доцент, Національний університет харчових технологій,
О.В. ХАБЕНКО,
студентка, Національний університет харчових технологій

Напрями оцінки рівня інвестиційної привабливості підприємств України

У статті висвітлено актуальність та економічну сутність інвестиційної привабливості підприємств України в сучасних умовах, наведено методики та групи критеріїв для її визначення. Авторами наведено фактори впливу на показник інвестиційної привабливості підприємств та розглянуто ймовірні методи підвищення даного показника.

Ключові слова: інвестиційна привабливість, інвестування, ліквідність, фінансова стійкість.

Н.Г. СЛОБОДЯН,
к.е.н., доцент, Национальный университет пищевых технологий,
Е.В. ХАБЕНКО,
студентка, Национальный университет пищевых технологий

Направления оценки уровня инвестиционной привлекательности предприятий Украины

В статье освещены актуальность и экономическая суть инвестиционной привлекательности предприятий Украины в современных условиях, приведены методики и группы критериев для ее определения. Авторами приведены факторы,

влияющие на показатель инвестиционной привлекательности предприятий, и рассмотрены возможные способы повышения данного показателя.

Ключевые слова: инвестиционная привлекательность, инвестирование, ликвидность, финансовая устойчивость.

N. SLOBODIAN

c.e.s., National University of Food Technologies,

O. KHABENKO,

student, National University of Food Technologies

Areas of evaluation of investment attractiveness of Ukraine

In the article highlights the relevance and the economic substance of the investment attractiveness of Ukraine in modern conditions, are methods and of criteria for its determination. The authors are factors influence the rate of investment attractiveness of enterprises and discussed possible methods of improving this indicator.

Keywords: investment attractiveness, investment, liquidity, financial stability.

Постановка проблеми. Так склалося впродовж століть, що підприємства постійно конкурують між собою, адже тільки кращий із кращих зможе встояти на ринку і бути затребуваним. Саме тому виникає необхідність швидко реагувати на зміни зовнішнього та внутрішнього середовища. Постійний розвиток і здатність легко пристосовуватись до змін в економіці, стає запорукою успіху для будь-якого підприємства. Цей процес повинен бути підкріплений постійним залученням інвестицій, які в свою чергу сприяли б зростанню підприємства і посилювали б його конкурентоспроможність. Саме тому підприємство повинно постійно підвищувати свою інвестиційну привабливість.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Багато вчених займалися вивченням питань інвестиційної привабливості підприємств, серед них А. Гончарук, І. Бланк, В. Гриньова, Д. Ендовицький, Т. Майорова, В. Хобта та багато інших науковців.

Метою статті є дослідження значення та методологічних засад оцінки рівня інвестиційної привабливості підприємств України.

Виклад основного матеріалу. Інвестиційна привабливість – це не тільки фінансово-економічний показник, а й модель кількісних і якісних показників – оцінок зовнішнього середовища (політичного, економічного, соціального, правового) і внутрішнього позиціонування об'єкта у ньому, оцінка фінансово-технічного потенціалу об'єкта, що дає змогу впливати на кінцевий результат діяльності.

Ступінь інвестиційної привабливості підприємства є індикатором, показання якого дозволяють зробити висновки потенційним інвесторам про необхідність і доцільність вкладення фінансових засобів саме в даний об'єкт. Аналіз інвестиційної привабливості підприємства проводять зовнішні суб'єкти з метою вибору найкращого варіанту вкладення коштів, а також внутрішні управлінські служби господарюючого суб'єкта з метою виявлення можливостей для залучення зовнішніх інвесторів.

У сучасній економічній літературі немає чіткого визначення сутності інвестиційної привабливості. Так, В.І. Глазунов стверджує, що оцінка інвестиційної привабливості повинна дати відповідь на питання куди, коли і скільки ресурсів може спрямувати інвестор у процесі здійснення інвестицій.

На думку Н.О. Руснак і В.А. Руснак, визначення інвестиційної привабливості об'єктів в основному зводиться до евристичних методів, пов'язаних з ранжуванням досліджуваних об'єктів на підставі оцінки спеціалістів (експертів). Тобто

інвестиційна привабливість стосується порівняння кількох об'єктів з метою визначення кращого, гіршого, середнього.

Деякі спеціалісти прирівнюють інвестиційну привабливість до оцінки ефективності інвестиційних проектів. Розрахунок ефективності інвестицій – це складний процес, який вимагає об'ємної інформації. На думку Е.Й. Шилова, О.В. Кухленко, А.Ф. Гойко інвестиційна привабливість компанії і фірм це «... доцільність здійснення капіталовкладень у розширення і технічне переозброєння діючих підприємств, що розглядаються як потенційні об'єкти інвестування». Але дане визначення стосується в основному реальних проектів і воно не враховує намірів інвестора, спрямованих на пошук вигідних проектів фінансового інвестування.

Повніше, на нашу думку, розкрив дане поняття О.І. Бланк. Під інвестиційною привабливістю розуміється інтегральна характеристика окремих компаній (фірм) – об'єктів майбутнього інвестування з позиції перспективності розвитку, обсягу і перспектив збуту продукції, ефективності використання активів та їх ліквідності, стану платоспроможності і фінансової стійкості. Він пропонує здійснювати оцінку майбутніх об'єктів інвестування як з допомогою методів маркетингового, так і фінансового аналізу, наголошує на необхідності інтегрованого узагальнення результатів оцінки.

На наш погляд, у найбільш широкому розумінні оцінку інвестиційної привабливості слід трактувати як систему дій іноземного інвестора, спрямовану на підбір найбільш перспективних і ефективних проектів, які відповідають його ресурсам і можуть входити до інвестиційного портфеля. Серед економістів і вчених немає єдиної думки щодо напрямів, кількості і структури показників оцінки, які характеризують інвестиційну привабливість суб'єктів господарювання. Така оцінка в основному базується на показниках фінансового аналізу. Головна увага при цьому надається розрахункові фінансових коефіцієнтів, що характеризують майновий і фінансовий стан суб'єктів господарювання, їх прибутковість і ділову активність.

На сьогоднішній день сформовано велику кількість методик визначення інвестиційної привабливості. Вчені виділяють п'ять груп критеріїв:

- майновий стан;
- ліквідність;
- фінансова стійкість;
- ділова активність ;
- рентабельність.

Але крім цих показників інвестори також беруть до уваги такі фактори, як інвестиційна привабливість на мезоекономічному

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

рівні, аналіз руху грошових коштів, вплив зовнішніх та внутрішніх ризиків. В Україні на макрорівні основними характеристиками інвестиційної привабливості виступають стан політичного, економічного, соціального середовища, на макрорівні – рівень капіталізації або ринкова вартість підприємства.

Оцінку інвестиційної привабливості пропонується здійснюватися у три етапи:

– перший етап: розрахунок інтегрального показника за кожним підприємством окремо на підставі фінансової та бухгалтерської звітності;

– другий етап: визначення оцінки інвестиційної привабливості підприємства шляхом корегування інтегрального показника, розрахованого на першому етапі з урахуванням привабливості на мезоекономічному рівні, впливу результатів фінансово-господарської діяльності та ризиків діяльності підприємства;

– третій етап: побудова рейтингу інвестиційної привабливості.

Вагоме значення для оцінки інвестиційної привабливості має дослідження таких відносних показників, а саме: показників структури активів; структури власного капіталу; структури запозиченого капіталу; структури прибутків за видами діяльності до загальної суми прибутків.

Для оцінки інвестиційної привабливості доцільно проаналізувати показники якості функціонування підприємства, а також результативності їх діяльності, а саме: показники доходності, прибутковості (рентабельності), оборотності, показники ефективності використання фінансово-виробничих ресурсів та ін.

Наступну групу показників інвестиційної привабливості представляють такі: показники ліквідності, коефіцієнти концентрації та маневреності власного капіталу, коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів, коефіцієнт співвідношення необоротних активів і власних коштів та ін.

Окремі науковці пропонують додатково розглядати такі показники: частка привілейованих акцій в загальній їх кількості, чистий прибуток на одну привілейовану акцію, рівень дивідендів, курс акцій підприємства та ін.

Послідовність розрахунку інтегрального показника деталізовано на рис. 1.

Розглянемо детальніше кожну групу показників. Перша група (оцінка майнового становища) дозволяє з'ясувати джерела формування майна й оцінити, як воно використовується.

Показники ліквідності і платоспроможності (друга група) характеризують можливість підприємства своєчасно та повною мірою провести розрахунки за своїми зобов'язаннями.

Показники фінансової стійкості (третя група) дають можливість визначити фінансовий запас міцності підприємства, тобто стабільність його діяльності з позиції довгострокової перспективи.

Ділова активність підприємства (четверта група) виявляється у динаміці його розвитку, досягненні обраних цілей, розширенні ринків збуту.

Показники рентабельності (п'ята група) характеризують економічну ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства.

Усі розрахункові коефіцієнти (показники) заносяться до спеціальної таблиці і визначається рейтингова оцінка підприємства. Дотримання критеріального рівня кожного з коефіцієнтів дає певний відсоток (питома вага конкретного коефіцієнта в загальній кількості показників), недодержання оптимального значення коефіцієнта дає – 0%. Потім набрана сума відсотків сумується і присвоюється підприємству рейтинг згідно певної рейтингової системи. Найбільше значення рейтингової оцінки – 100%.

На другому етапі здійснюється оцінка інвестиційної привабливості через корегування інтегрального показника з урахуванням факторів, які суттєво впливають на інвестиційну привабливість підприємства:

- інвестиційна привабливість на мезоекономічному рівні;
- оцінка управління підприємством на підставі аналізу руху грошових коштів;
- вплив зовнішніх ризиків;
- вплив внутрішніх ризиків.

Основні методи підвищення інвестиційної привабливості лежать у основі теоретичного обґрунтування проблеми формування достатньої конкурентоспроможності підприємства на інвестиційному ринку й безперечно пов'язані з загальни-

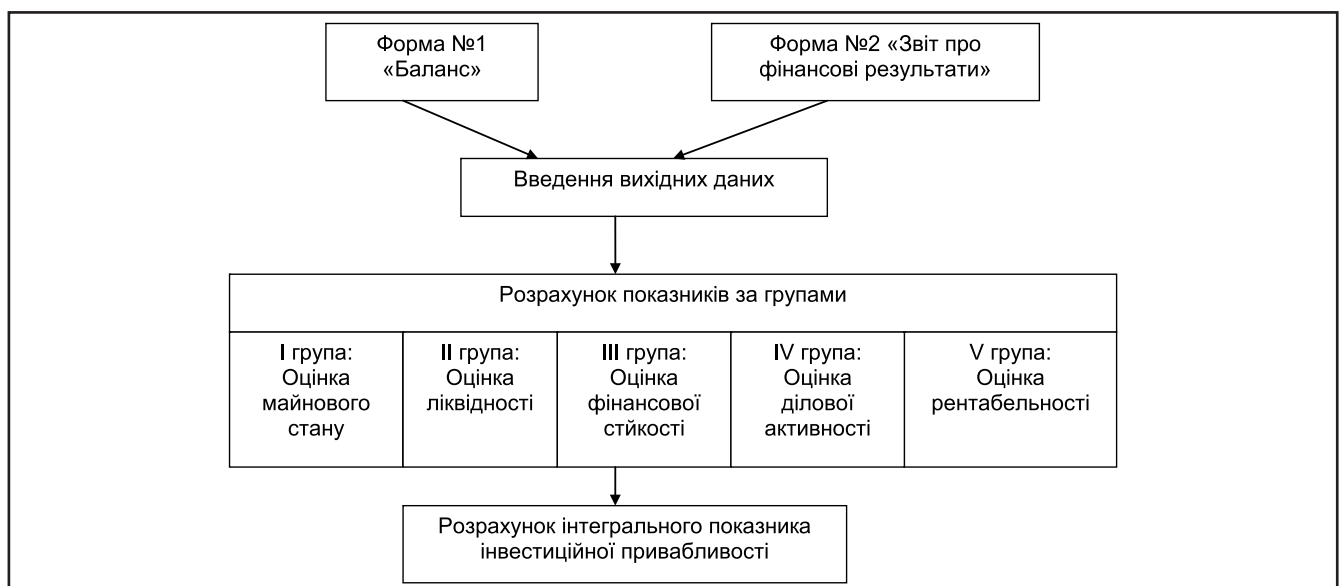

Рисунок 1. Послідовність розрахунку інтегрального показника

Таблиця 1. Фактори впливу на показник інвестиційної привабливості підприємств

Фактори	Напрями підвищення інвестиційної привабливості
1	2
Фактори прямого впливу на рівень інвестиційної привабливості підприємств	
1. Фінансові	1. Підвищення ефективності використання основних фондів на підприємстві. 2. Зростання ефективності використання обігових коштів. 3. Підвищення показників ліквідності, фінансової стійкості та платоспроможності підприємства. 4. Удосконалення управління прибутком на підприємстві. 5. Зростання якості управління кредиторською й дебіторською заборгованістю.
2. Економічні	1. Впровадження маркетингових програм. 2. Постійний моніторинг цін на сировину та комплектуючі вироби. 3. Впровадження екологічно безпечного обладнання 4. Управління якістю продукції 5. Налагодження та якості діяльності внутрішнього аудиту
Фактори опосередкованого впливу на інвестиційну привабливість підприємств	
1. Кадрові	1. Покращення якості роботи управлінського персоналу 2. Підвищення ефективності використання соціальних ресурсів підприємства. 3. Рациональне використання робочого часу та трудового потенціалу підприємства. 4. Залучення іноземного досвіду при оцінці та підвищенні інвестиційної привабливості. 5. Використання механізмів корпоративного менеджменту.
2. Інформаційні	1. Забезпечення доступності внутрішньої інформації 2. Налагодження каналів обміну зовнішньою інформацією.

ми факторами інвестиційної привабливості, які можна розподілити на: фінансові, економічні, кадрові, інформаційні.

Рейтинг інвестиційної привабливості від 2012 року розраховує BDO, міжнародна компанія, що надає консультації з питань фінансів, бухгалтерії, податкового права у співпраці із Гамбурзьким інститутом світової економіки. Він враховує показники з трьох сфер – економіки, політики і права та соціально-культурні умови у тій чи іншій країні.

Укладачі рейтингу вважають, що він є важливим для компаній, які налаштовані вести глобальний бізнес і шукають країни для розширення своєї присутності.

Минулого року, попри нестабільну політичну ситуацію та бойові дії на Донбасі, Україна увійшла в першу сотню рейтингу Doing business, який укладає Світовий банк. У цьому рейтингу легкості ведення бізнесу Україна посіла 96 місце і покращила свої позиції відразу на 16 пунктів порівняно із попереднім роком.

Можемо виділити ряд переваг інвестування в Україну:

1. Високий рівень науково-дослідних розробок у багатьох галузях науки і техніки та наявність значного науково-технічного потенціалу. В країні налічується більш ніж 2 тис. вчених та інженерів на 1 млн мешканців. Дослідження конкурентоспроможності України показало, що Україна належить до 3 % найбільш освічених націй у світі (серед 133 країн).

2. Оплата праці в Україні є набагато нижчою, ніж у високорозвинених країнах.

3. Український ринок величезний (близько 46 мільйонів споживачів) і швидко зростає. Останніми роками в Україні спостерігається динамічне зростання роздрібної торгівлі. Цьому сприяє загальне пожвавлення економіки, вихід «на світло» частини тіньового сектора, зростання доходів населення та швидке поширення механізмів продажу товарів у кредит.

4. Добре розвинена інфраструктура – трубопроводи, транзитні термінали, залізниці і автомобільні дороги, мережі електропередач, морські порти.

5. Вигідне географічне розташування (між Європою й Азією, між Північчю й Півднем Європи) та безпосередній кордон з Європейським Союзом.

6. Значні запаси багатьох видів сировинних ресурсів (вугілля, залізна та марганцева руди, сірка, ртуть, титан, уран, граніт, мармур, мінеральні солі, гіпс, алебастр тощо) і відповідну добувну та транспортну інфраструктуру.

7. 60% чорноземів усього світу створюють передумови для агробізнесу.

8. Український корпоративний податок та податок на прибуток фізичних осіб найнижчі в Європі (з можливістю переходу на єдиний податок).

9. У 2008 році Україна вступила до Світової організації торгівлі.

10. Український клімат дуже сприятливий для ведення будь-якого бізнесу (немає торнадо, цунамі, посухи, небезпечних комах, природних катастроф).

Україна поки що відстає від розвинених країн у забезпеченні національної конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості. До головних причин, що стримують розвиток інвестиційної діяльності в Україні можна віднести:

1. Високі ставки мита, непорозуміння при визначенні митної вартості товарів та інших митних бар'єрів.

2. Відсутність єдиної стратегії та планів щодо заохочення інвестицій.

3. Політична, законодавча та економічна нестабільність в Україні.

4. Відсутність певних гарантій захисту для іноземних інвесторів від боржників і недобросовісних партнерів, впевненості у подальшому співробітництві під час економічних змін в законодавстві або під час кризи.

5. Низька продуктивність економіки.

6. Недосконале законодавство в сфері інвестування, що спричинює цілий ряд проблем для іноземних інвесторів.

7. Наявність корупції, рейдерства на підприємствах та бюрократизму в державних органах України.

Чотири кроки до сталого розвитку в майбутньому:

– зменшення адміністративних бар'єрів за рахунок зниження рівня бюрократії та підвищення ефективності законодавства та прозорості системи регулювання підприємницької діяльності;

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

– співробітництво в інноваційній сфері між зарубіжними та українськими компаніями та зміцнення партнерства між університетами та виробничими підприємствами;

– підвищення інвестиційної привабливості регіонів за рахунок забезпечення більш збалансованого розвитку західної та східної частин країни, реалізації державних програм з розвитку регіонів та розроблення програм, що враховують регіональні особливості, для більш активного залучення інвесторів;

– вдосконалення бізнес-освіти за рахунок проведення інноваційних програм спільно із зарубіжними університетами та розширення списку спеціальностей, за якими ведеться навчання на факультетах бізнесу.

Висновки

Інвестиційна привабливість відіграє вирішальну роль при прийнятті інвестором рішення про вкладання коштів у розвиток підприємства. Підготовка підприємства до залучення інвестицій має бути поетапним, спланованим і чітко визначеним процесом. Вище було наведено пріоритетні напрям-

ки підвищення інвестиційної привабливості підприємства. Їх подальше використання надасть змогу підприємству ефективно керувати власною конкурентоспроможністю в таких складних ринкових умовах, які склалися на даний момент.

Список використаних джерел

1. Бланк І.А. Інвестиційний менеджмент: Учебный курс / І.А. Бланк. – К.: Ельга-Н: Ника-Центр, 2008. – 448 с.

2. Хобта В.М. Активізація і підвищення ефективності інвестиційних процесів на підприємствах: Монографія / Хобта В.М., Мешков А.В., Попова О.Ю; НАН України, Ін-т економіки промисловості, ДНТУ. – Донецьк, 2005.

3. Гаврилюк О.В. Інвестиційний імідж та інвестиційна привабливість України / О. В. Гаврилюк. – Фінанси України. – 2008. – №2. – С. 68–81.

4. Кунцевич В.О. Підходи до діагностики фінансового потенціалу підприємства // Актуальні проблеми економіки. – 2005. – №1. – С. 68–75. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: навч. пос. – Київ: ЦНЛ, 2004. – 376 с.